

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки
Наукове товариство аспірантів і студентів

МАТЕРІАЛИ

XI Міжнародної науково-практичної конференції
аспірантів і студентів

**«Молода наука Волині: пріоритети
та перспективи досліджень»**

(16–17 травня 2017 року)

Луцьк
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки
2017

УДК 001(477.82)(082)
ББК 72.4(4УКР-4ВОЛ)я431
М 75

*Рекомендовано до друку вченою радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 4 від 30.03.2017 р.)*

Оргкомітет конференції:

Коцан Ігор Ярославович – ректор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, доктор біологічних наук, професор, голова оргкомітету;

Бояр Андрій Олексійович – проректор з наукової роботи та інновацій Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, доктор економічних наук;

Глова Ірина Василівна – начальник науково-дослідної частини Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, кандидат психологічних наук;

Караїм Ольга Анатоліївна – куратор Наукового товариства аспірантів і студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, кандидат економічних наук, доцент.

Пащенко Юлія Ігорівна – фахівець науково-дослідної частини Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (16–17 травня 2017 року) : – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. – 1167 с.

ISBN 978-617-7117-64-2

ISBN 978-617-7117-64-2

У збірнику вміщено тези доповідей та повідомлень аспірантів і студентів, учасників XI Міжнародної науково-практичної конференції «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (16–17 травня 2017 року) у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки.

Матеріали подано за загальною редакцією наукових керівників.

УДК 001(477.82)(082)

ББК 72.4(4УКР-4ВОЛ)я431

ISBN 978-617-7117-64-2

ISBN 978-617-7117-64-2

© Гончарова В. О. (обкладинка), 2017

© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2017

Матвійчук О. С., Білецька М. Г. Фенологія птахів спортивно-оздоровчого табору «Гарт»	299
Мельничук В., Мотузок О. Морфологічної зміни ішемізованих м'язів з різним типом волокон	302
Оксенюк Ю. В., Теплюк В. С. Попередні дані щодо фауни та особливостей біології водних молюсків Маневицького району	304
Півень С. В., Кичилук О. В. Досвід застосування різних схем розташування садивних місць у Замшанському лісництві державного підприємства «Ковельське лісове господарство»	307
Ройчук О. М., Сухомлін К. Б. Фауна і біологія гельмінтів людини Львівської області	309
Скупченко М., Панівська Ольга, Дмитроца О. Р. Варіабельність серцевого ритму в школярів різних районів проживання.....	311
Стрелкова І. І., Швайко С. Є. Оцінка фізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку за індексом маси тіла (індекс Кетле).....	314
Турич І. В. Фіторізноманіття рідкісних видів та їх локалізація в межах ШНПП.....	316
Цибульська О., Дмитроца О. Р. Показники фізичного розвитку молодших школярів м. Володимира-Волинського.....	318
Черевата О. Г., Білецька М. Г. Кроногізні птахи Центрального парку культури і відпочинку м. Луцьк	320
Чорна Ірина Особливості викликаної активності мозку осіб з високим рівнем тривожності ..	323
Шалагай М. О., Омельковець Я. . Морфологія вестибулярних ядер мозку домашньої курки (<i>Gallus domesticus</i>)....	325
Шкабура Д. С., Степанюк Я. В. Морфогенез органа нюху мармурового аноліса, <i>Anolis Marmoratus</i> (<i>Reptilia, Squamata</i>).....	326

ГЕОГРАФІЯ, ТУРИЗМ, ЗЕМЛЕУСТРІЙ

Баглай Н. С., Карнюк З. К. Екологічний стан деревостанів Турійського лісового господарства Волинської області.....	329
Баранчук А. С., Мельник О. В. Зонування як інструмент управління земельними ресурсами забудованих територій	332
Безсмертнюк Т. П. Ківерцівський національний природний парк «Цуманська пуца» як туристична установа	334

Карпюк З. К. – кандидат географічних наук, старший виклад кафедри фізичної географії СНУ імені Лесі Українки

Баглай Н. С. – студентка IV курсу географічного факультету СНУ імені Лесі Українки

Екологічний стан деревостанів

Турійського лісового господарства Волинської області

Постановка проблеми. Рівень екологічної безпеки регіону значною мірою залежить від відсотку його заліснення. Значення лісів поліфункціональне. Вони виконують водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні функції. Полісся належить до найбільш заліснених регіонів держави, де осередками ще збереглися праліси. Але великі площі лісів є штучно створеними з домінуванням швидкоростучих порід і потребують посиленого догляду, бо менш стійкі до негативного зовнішнього впливу. На Волині гостро постала проблема прогресуючого поширення дереворуйнівних шкідників і хвороб, чим зумовлена актуальність дослідження. Основні причини – порушення природно-вікової структури насаджень та надмірна експлуатація лісів.

Мета дослідження. Проаналізувати породний, віковий стан деревостанів Турійського лісового господарства, лісогосподарські заходи, що проводяться для зниження рівня існуючих загроз.

Результати дослідження. У волинських лісах найбільші площі вражені лубоїдом сосновим, синьою сосною златкою, короїдом шести зубим, рагієм ребристим, губками кореневою, сосною, березовою, осиковим трутовиком [3; 4]. У 2015–2016 рр. почав масово розмножуватися верхівковий короїд. Причому вражаються не лише ослаблені дерева, як у попередні роки, а здорові – цілі ділянки дозріваючих або зрілого віку деревостанів всихають за лічені тижні. Найбільші площі ушкоджених масивів у Камінь-Каширському, Маневицькому, Ковель-

ському, Старовижівському, Ратнівському районах. Наразі станом на 03.10.2016 р. за даними Волинського ОУЛМГ площа пошкоджених верхівковим короїдом соснових насаджень у Турійському ЛГ склала 2,45 га, що є одним із найнижчих показників у області. В межах України найбільше лісів уражено на Житомирщині, Київщині, Чернігівщині. Ця проблема відчувається у Європі, Білорусі, Росії. І хоча у природі передбачені захисні механізми, необхідні активні швидкі заходи для локалізації заражених деревостанів. В ослаблених лісових масивах і сухостоях більша небезпека виникнення і поширення лісових пожеж, що є вагомим чинником суцільного знищення лісових масивів [1]. Науковці стверджують, що необхідна комплексна заміна насаджень.

До складу ДП «Турійське лісове господарство» (2000 р.; 29 180 га) входить сім лісництв: Турійське (3652 га), Перевалівське (4640 га), Мокрецьке (5236 га), Радовичівське (4069 га), Осівське (4585 га), Ружинське (3283 га), Вербичанське (3715 га). Ліси у структурі земельних угідь, згідно звітності підприємства [2], складають 92,02 % (26 850,2 га), у т. ч. хвойні насадження 12 583,7 га, твердолистяні (4998,2 га), м'яколистяні (9264,2 га). Породний склад лісових ділянок формують: сосна (42,3 %), ялина (1,6 %), дуб (27,5 %), граб (1,6 %), ясен (0,4 %), береза (12,6 %), осика (0,8 %), вільха (13,2 %), інші (0,1 %). У віковій структурі переважають середньовікові насадження – 47,6 % (12 775,5 га); пристигаючі складають 23,4 % (6285,5 га), молодняки – 16,0 % (4306,3 га), стиглі і перестійні насадження – 13,0 % (3482,9 га). Площа природно-заповідного фонду 10 544,9 га. За категоріями у лісгосподарстві найбільші площі займають експлуатаційні ліси – 55,2 %. Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення складають 36,0 % площ, захисного – 6,2 %, рекреаційно-оздоровчого – 2,5 %.

Для забезпечення господарства високоякісним посівним матеріалом з цінними спадковими властивостями розпочато відбір кращих лісоутворюючих та супутніх порід. Деревя, які перевищують середні показники інтенсивності росту, і характеризуються підвищеною стійкістю до шкідників і хвороб, називаються плюсовими. Кожне плюсове дерево має паспорт встановленого зразка, охоронну десятисантиметрову білу смужку, що знаходиться на висоті 1,5 м і номер. У Турійському ЛГ зростає 26 плюсових дерев: дуба звичайного – 9 шт., сосни звичайної – 3 шт., ясена звичайного – 14 шт. із 408 плюсових дерев, зареєстрованих на Волині. З плюсових дерев насіння і живці використовуються для створення плантацій. За 2015 р. було заготовлено

лісового насіння в кількості 1945 кг, у т. ч. сосни звичайної 60 кг, дуба звичайного 1600 кг, дуба червоного 270 кг, яблуні 2 кг, груші 1 кг, черешні 4 кг, берези повислої 2 кг, клена гостролистого 2 кг, липи дрібнолистої 2 кг, калини звичайної 2 кг. Кожного року створюються тимчасові лісові розсадники. Протягом 2015 р. було вирощено 750,3 тис. шт. сіянців: сосни звичайної – 696,0 тис. шт., дуба звичайного – 5,3 тис. шт., дуба червоного 40,9 тис. шт., липи дрібнолистої 0,3 тис. шт., вільхи чорної 7,0 тис. шт., яблуні 0,3 тис. шт., груші 0,3 тис. шт., калини – 0,2 тис. шт.

Лісогосподарські заходи спрямовані на вчасне відтворення лісових ресурсів, посилення захисних властивостей проти дереворуйнівних шкідників і хвороб, пожеж, несанкціонованих вирубувань. Поступово змінюється підхід до відтворення лісів – перевага надається наближеному до природного методу лісовідновлення. Проводиться систематичне лісопатологічне обстеження деревостанів. Для протипожежної профілактики у 2015 р. підприємство придбало культиватор (КЛД–1,8), плуг (ПКЛ–70), було створено 251 км мінералізованих смуг та проведено 373 км доглядів за ними, встановлено три бігборди на протипожежну тематику.

Висновки. Через значне поширення штучно насаджених лісів, масштабне меліоративне втручання, кліматичні зміни, зниження водності річок та озер, рівня підземних вод і антропогенний вплив поширюються небезпечні процеси захворювання і всихання деревостанів Полісся, площа яких щороку зростає. Необхідні швидкі рішення щодо локалізації поширення уражених площ та відновлення і насадження нових лісових площ із врахуванням лісорослинних умов та природного складу лісів. Життєздатність і довговічність лісів, їх стійкість покращить різновікова структура деревостану мішаних лісів, значний відсоток стиглих дерев різних порід.

Джерела та література

1. Екологічне право України. Особлива частина [текст] : навч. посіб. / О. М. Шуміло (кер. авт. кол.), В. А. Зуєв, І. В. Бригадир та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 432 с.
2. Звіти підприємства (ДП «Турійське ЛГ») за 2007–2015 рр.
3. Карпюк З. К. Проблеми та перспективи функціонування екологічної мережі / З. К. Карпюк // Сучасний екологічний стан та перспективи екологічно безпечного стійкого розвитку Волинської області : кол. моногр. / В. О. Фесюк. С. О. Пугач, А. М. Слащук [та ін.]; за ред. В. О. Фесюка. – К. : ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2016. – С. 231–276.

4. Ковальчук І. П. Конструктивна географія лісів і лісового господарства Волинської області : монографія / І. П. Ковальчук, В. Г. Юровчик. – К. : Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, 2010. – 204 с.

Мельник О. В. – доцент кафедри геодезії, землевпорядкування і кадастру СНУ імені Лесі Українки

Баранчук А. С. – студентка IV курсу географічного факультету СНУ імені Лесі Українки

Зонування як інструмент управління земельними ресурсами забудованих територій

Постановка проблеми. Методика масової оцінки земель побудована на основі економіко-планувального зонування територій. Основним завданням зонування є оцінка властивостей земель. Зонування повинно бути основним інструментом, способом правового регулювання використання земель, державного управління земельними ресурсами. Роль, місце і значення зонування земель населених пунктів визначається необхідністю територіального планування та нормативного використання земельних ресурсів, створення державного земельного та містобудівного кадастру, державної кадастрової оцінки, розробки містобудівної та землевпорядної документації. Сьогодні цей інструмент не повною мірою використовується на практиці.

Метою дослідження є висвітлення процесу зонування території як результату систематизації та класифікації ділянок земель за комплексом ознак. Розглянуто схему зонування, що об'єднує функціональне, територіальне і кадастрове зонування земель населених пунктів.

Результати дослідження. Властивості земель для розвитку забудованих територій мають визначати їх придатність або обмеження використання за цільовим призначенням. Земельний кодекс [2] при здійсненні діяльності регламентує пріоритет охорони життя і здоров'я людини, навіть якщо це зажадає великих витрат. Згідно Земельного кодексу землі в Україні за цільовим призначенням поділяються на такі категорії: землі сільськогосподарського призначення; землі житлової та громадської забудови; землі лісогосподарського призначення; землі водного фонду; землі історико-культурного призна-